

Maantieteelliset seurat ja yhdistykset – Geografiska sällskap och föreningar

Suomen Maantieteellinen Seura – Geografiska Sällskapet i Finland

Toimintakertomus vuodelta 1982

Vuosi 1982 oli Suomen Maantieteellisen Seuran 94. toimintavuosi. Vakiintuneen tavan mukaan Seuran toiminnassa ovat olleet keskeisessä asemassa julkaisutoiminta sekä kotija ulkomaisten maantieteellisten suhteiden ylläpito. Tämän lisäksi Seura on mm. ollut osaltaan järjestämässä vuoden 1982 maantieteilijäpäiviä sekä jatkanut valmisteluja Pariisissa 1984 pidettävää kansainvälistä maantieteellistä kongressia varten. Niin ikään Seura on ollut mukana jatko- ja täydennyskoulutuksen kehittämistyössä. Jäsenistönsä kautta Seura on myös jatkanut aktiivista mukana oloaan Suomen Kartaston laadinnassa. Toimintavuoden aikana on myös valmistunut Seuran perustaman työryhmän laatima Maantieteen tutkimusohjelma 1982. Seuran taloudellinen tila on pysynyt toimintavuoden aikana vakaana.

Seuran johto

Hallitus 1982

Prof. Paul Fogelberg, puheenjohtaja
Prof. Jaakko Saviranta, varapuheenjohtaja
FT Matti Tikkanen, sihteeri
Apul.prof. Erkki Jauhiainen, rahastonhoitaja
Prof. Toive Aartolahti
Prof. Kauko Hahtola
Prof. Lauri Hautamäki
Prof. Juhani Hult
Prof. Stig Jaatinen
Prof. Arvo Naukkarinen
Prof. Kalevi Rikkinen
Apul.prof. Matti Seppälä
FT Terttu Vartiainen

FM Leena Liikanen on toiminut Seuran notaarina.

Seuralle valittiin vuoden 1983 hallitus työjäsenten vaalikokouksessa 13. 12. 1982. Uuden hallituksen puheenjohtajaksi valittiin prof. Jaakko Saviranta, jonka vapaaksi jättämälle varapuheenjohtajan paikalle valittiin apul.prof. Matti Seppälä. Seppälän vapaaksi

jättämälle paikalle valittiin puolestaan prof. Paul Fogelberg. Erovuoroisten hallituksen jäsenten, prof. Lauri Hautamäen, prof. Juhani Hultin ja prof. Arvo Naukkarisen, tilalle hallitukseen valittiin seuraavaksi kolmivuotis-kaudeksi apul.prof. Mauno Kosonen, dos. Kyösti Laaksonen ja apul.prof. Eino Siuruainen. Erovuorossa olleet rahastonhoitaja apul.prof. Erkki Jauhiainen ja sihteeri FT Matti Tikkanen valittiin edelleen tehtäviinsä seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Muilta osin hallituksen kokoonpano pysyi samana kuin toimintavuotena.

Jäsenet

Seuran jäsenluettelot tarkistettiin kokonaisuudessaan toimintavuoden aikana. Tarkistuksissa jäsenluetteloista poistettiin jo vuosia sitten yhteydenpidon Seuraan lopettaneet jäsenet. Pääosin tämän vuoksi Seuran jäsenmäärä pieneni edellisvuodesta 240 hengellä ollen toimintavuoden päättyessä yhteensä 1 123. Uusia jäseniä Seuraan tuli vuoden aikana 52. Seuran kahdeksasta kunniajäsenestä on viisi kotimaista ja kolme ulkomaista. Kirjeenvaihtajajäseniä oli 45, työjäseniä 205, vakinaisia jäseniä 82 ja vuosijäseniä 783.

Seuran uusiksi kunniajäseniksi kutsuttiin prof. Veikko Okko ja prof. Oiva Tuominen. Uusiksi kirjeenvaihtajajäseniksi kutsuttiin seuraavat kolme henkilöä: prof. Arnold Alanen Yhdysvalloista, prof. John O. Norrman Ruotsista ja prof. John D. Stephens Yhdysvalloista. Uusiksi työjäseniksi valittiin FL Markku Löytönen, HTT Eero Nurminen, FL Jorma Pietala, FL Allan Tiitta, FL Sakari Tuhkanen ja FT Juhani Vainio.

Vuoden 1982 aikana Seuran jäsenistön keskuudesta poistuivat kuoleman kautta Seuran kunniajäsen ja hallituksen pitkäaikainen jäsen akateemikko Ilmari Hustich sekä työjäsenet Johannes Kaikko, Reino Kalliola, Mauno Lehijärvi, Hans Luther, Arvo Matisto sekä Birger Ohlson. Seura kunnioittaa heidän muistoaan.

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 16. 2. Tieteellisten seurain talossa. Seuran puheenjohtaja prof. Paul Fogelberg piti kokouksessa sääntömääräisen esitelmän aiheenaan »Suomen Maantieteellisen Seuran julkaisuutoiminta ennen, nyt ja tulevaisuudessa». Kokoukseen osallistui 10 Seuran jäsentä.

Työjäsenten vaalikokous pidettiin 13. 12. Maanmittaushallituksen Karttapainon tiloissa. Kokoukseen osallistui 21 työjäsentä. Virallisten kokousasioiden jälkeen karttapainonjohtaja Osmo Niemelä esitteli Pasilan uutta virastotaloa, Maanmittaushallituksen organisaatiota ja toimintaa sekä Suomen Kartastoa, minkä jälkeen toimituspäällikkö Jussi Keinänen esitelmöi kansalliskartastotyön menneisyydestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta.

Maantieteilijäpäivät. Suomen XVII maantieteilijäpäivät pidettiin 30.–31. 10. Vaasassa. Osanottajia oli n. 90. Päivien avauksen suoritti Seuran puheenjohtaja prof. Paul Fogelberg käsitellen puheessaan mm. Suomen Maantieteellisen Seuran nykyistä ja tulevaa roolia. Päivien varsinainen teema oli kaksiosainen. Ensimmäisen päivän esitelmät ja kommenttipuheenvuorot käsitelivät »suuria globaalisia ongelmia». Esitelmöitsijöinä toimivat prof. Toive Aartolahti, apul.prof. Hannu Mansikkaniemi ja prof. Jorma K. Miettinen. Toisen päivän teemana oli »Kokemukset maantieteellisen oppiaineksen soveltamisesta», ja esitelmöitsijöinä olivat projektipäällikkö Risto Tienari, KTM Pentti Hirvonen ja apul.prof. Lyyli Virtanen. Pääesitelmien lisäksi kuultiin kaikkiaan seitsemän kommenttipuheenvuoroa. Esitelmien ja kommenttipuheenvuorojen tiivistelmät julkaistaan vuoden 1983 Terrassa n:o 95:1. Ensimmäisen päivän päätteeksi osallistuttiin Vaasan kaupungin järjestämälle vastaanotolle ja vietettiin iltaa hotelli Waskian tiloissa. Päivät onnistuivat sekä teemoiltaan että toteutukseltaan erittäin hyvin. Seura kiittää Vaasan maantieteilijöitä onnistuneiden päivien järjestelyistä.

Julkaisuutoiminta

Fennia-sarjan toimittajana jatkoi toimintavuotena edelleen prof. Paul Fogelberg avustajanaan FL Ulla Elo. Vuoden aikana valmistui kaksi mittavaa nidettä (Fennia 160: 1 ja

160: 2), jotka sisälsivät yhteensä yhdeksän tutkimusta ja 383 sivua. Fennian niteessä 160: 1 julkaistiin seuraavat tutkimukset:

Seppo Luoma-aho: Landforms and morphostructure in Koillismaa, Finland, ss. 1–41.

Hannele Rikkinen: Developments in the status and content of geography teaching in the secondary schools of Finland in 1770–1888, ss. 43–93.

Pentti Yli-Jokipii: Trends in Finnish geography in 1920–1979 in the light of the journals of the period, ss. 95–193.

Fennian niteessä 160: 2 julkaistiin seuraavat tutkimukset:

Matti Eronen, Olavi Heikkinen & Matti Tikkanen: Holocene development and present hydrology of Lake Pyhäjärvi in Satakunta, southwestern Finland, ss. 195–223.

Hannu Mansikkaniemi: Soil erosion in areas of intensive cultivation in southwestern Finland, ss. 225–276.

Leo Koutaniemi: The relationship between relative height and microrelief: three case studies from Northern Finland, ss. 277–294.

J. Ashley Selby: Hierarchical levels in spatial analysis, ss. 295–301.

Sven G. Segerstråle: The immigration of glacial relicts into Northern Europe in the light of recent geological research, ss. 303–312.

Hannele Rikkinen: Developments in the status and content of geography teaching in the secondary schools of Finland in 1888–1977, ss. 313–383.

Aikakauslehti *Terran* vastaavana toimittajana on jatkanut apul.prof. Erkki Jauhiainen. Toimitussihteerin tehtäviä hoiti kesäkuun loppuun saakka FL Allan Tiitta ja heinäkuun alusta alkaen FM Airi Töyrymäki. Terran toimitusneuvostoon ovat kuuluneet prof. Paul Fogelberg, FT Olavi Heikkinen, FT Matti Tikkanen, prof. Juhani Hult ja apul.prof. Kai-Veikko Vuoristo. Vuoden aikana ilmestyi neljä Terran numeroa, jotka sisälsivät 25 artikkelin lisäksi katsauksia, uutisia ja tiedonantoja sekä kirjallisuusarvosteluja. Vuoden ensimmäinen numero (Terra 94: 1) oli maise-
maa käsittelevä teemanumero, joka oli omistettu J. G. Granölle hänen 100-vuotissyntymäpäivänsä kunniaksi. Terran numeroiden yhteinen sivumäärä oli 278, missä oli lisäystä edellisvuoteen nähden 52 sivua.

Suomen Kartasto

Suomen Kartaston tieteellinen toimikunta on jatkanut entisessä kokoonpanossaan puheenjohtajanaan prof. Stig Jaatinen. FM Jussi Keinänen on toiminut edelleen päätoimittajana ja varsinaisina toimittajina ovat jatkaneet FK Pentti Alalammi, FK Erkki Helin ja FK Risto Talman. Lisäksi Kartastossa on työskennellyt viisi tutkimusavustajaa, graafinen toimittaja sekä kolme piirtäjää. Toimintavuoden aikana on valmistunut »Maatilatalous» -vihko. Seuraavina ovat valmistumisvuorossa »Teollisuus», »Sosiaaliset olot» ja »Suomen kartoitus».

Vaihtotoiminta

Seuran kirjastonhoitajana on toiminut prof. Kalevi Rikkinen. Vuoden aikana on solmittu kaksi uutta vaihtoyhteyttä. Toimintavuoden lopussa Seuralla oli kaikkiaan 464 ulkomaista vaihtoyhteyttä.

Talous

Valtiolta saadun rahoitustuen turvin on Seuran talous pysynyt kunnossa koko toimintavuoden ajan. Niinpä Seuran keskeistä toimintamuotoa, julkaisu- ja toimintaa, on voitu hoitaa ilman rahoituksellisia häiriöitä. Paitsi julkaisu- ja toimintaa Seura on saanut valtiolta tukea myös maantieteellisyöpäivien järjestelyihin sekä maantieteen tutkimusohjelma 1982 laadintaan.

Seuran tilintarkastajina ovat toimineet KTM Tytti Oukari-Hannonen ja dos. Ritva Ruotsalo-Aario. Varatilintarkastajina ovat olleet prof. Erkki Hirvonen ja KTM Heikki Heinimäki.

Edustukset

Seuralla on ollut edustus toimintavuoden aikana mm. seuraavissa yhteyksissä:

- Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallituksessa ja hallituksen työvaliokunnassa, prof. Kalevi Rikkinen (varalla prof. Arvo Naukkarinen)

- Tieteellisen kirjallisuuden vaihtokeskuksen johtokunnan puheenjohtajana, prof. Kalevi Rikkinen
- Suomen XVII maantieteellisyöpäivillä Vaasassa 30.–31. 10. prof. Paul Fogelberg ja FM Airi Töyrymäki (Terran edustaja)
- IGU:n Suomen kansalliskomiteassa, FT Matti Tikkanen
- Brüsselissä 8.–10. 3. pidetyssä kokouksessa »The standing conference of representatives of geography teachers associations», prof. Paul Fogelberg
- Tukholmassa pidetyssä kokouksessa »Möte gällande geografisk och geologisk publicering i Norden», prof. Paul Fogelberg
- Suomen Akatemian järjestämässä tieteellisten toimittajien seminaarissa Lammilla 15.–16. 3., prof. Paul Fogelberg
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokouksessa ja ministeri Kaarina Suonion vastaanotolla, FT Matti Tikkanen
- Akateemikko Ilmari Hustichin muistotilaisuudessa, prof. Stig Jaatinen ja prof. Paul Fogelberg
- European association of scientific editors-järjestön kokouksessa Ranskassa, prof. Paul Fogelberg
- Pohjoismaiden kansalliskomiteoiden kokouksessa Esbjergissä, prof. Paul Fogelberg
- Suomen Kartografisen Seuran 25-vuotisjuhlassa, prof. Stig Jaatinen
- Suomen Kartaston tieteellisessä toimituskunnassa, prof. Stig Jaatinen
- Suomalaisen kirjallisuuden edistämisyseuran valtuuskunnassa, prof. Toive Aartolahti
- Nordenskiöld-neuvottelukunnassa, prof. Kalevi Rikkinen

Loppukatsaus

Seuran keskeisiä toimintamuotoja on voitu hoitaa kuluneen vuoden aikana tyydyttävällä tavalla. Tähän on päästy jäsenistön aktiivisen työskentelyn sekä valtion antaman taloudellisen tuen ja Seuran oman varainhankinnan ansiosta. Laatimallaan tutkimusohjelmalla Seura on pyrkinyt osoittamaan ne osa-alueet, joille nykyinen ja tuleva tutkimustoiminta tulisi ensisijaisesti suunnata. Seura tulee osaltaan jatkamaan jatko- ja täydennyskoulu-

tuksen hyväksi työskentelyä. Suunnitteilla on mm. korkeakoulupedagogiikkaa käsittelevän symposiumin järjestäminen vuonna 1984. Järjestettyjen maantieteilijäpäivien yleisömenestys ja runsas uusien jäsenten liittyminen Seuraan osoittavat, että Seura ja sen toiminta kiinnostavat jatkuvasti maantieteili-

jöitä ja lähialojen edustajia. Seura haluaa kiittää kaikkia Seuran ja sen tarkoitusperien hyväksi toimineita henkilöitä työpanoksestaan vuoden 1982 aikana.

MATTI TIKKANEN
sihteeri